

УДК 340.12

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3\(21\)-994-1004](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-3(21)-994-1004)

Фуркало Вікторія Станіславівна кандидат філософських наук, доцент кафедри соціальних і правових дисциплін, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, <https://orcid.org/0000-0002-0502-3207>

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ РЕЛІГІЄЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена аналізу сучасних методик викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, з особливим акцентом на використання інформаційних технологій, цифрових медіа та підходів, що враховують культурне та релігійне розмаїття сучасного суспільства. У дослідженні акцентується на необхідності розроблення та застосування інноваційних педагогічних стратегій, спрямованих на задоволення потреб і інтересів сучасних студентів. Особлива увага приділяється формуванню критичного мислення, розширенню культурного горизонту студентів, а також сприянню розвитку толерантності та відкритості.

Проаналізовано методики викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, які охоплюють інтерактивні техніки, цифрові технології, міждисциплінарний підхід, метод проектів та використання мультимедійних технологій, не лише сприяють глибшому засвоєнню знань студентами, але й розвивають навички критичного мислення та аналізу.

Доведено, що сучасні методики викладання релігієзнавства повинні бути багатогранними, використовувати переваги цифрових технологій та мультимедійних матеріалів для забезпечення більш ефективного та захоплюючого процесу навчання. Підкреслюється важливість інтеграції міжкультурної освіти в релігієзнавчі курси, що сприятиме підготовці студентів до життя та професійної діяльності в умовах глобалізованого, багатокультурного світу.

На основі проведеного аналізу, сформовані висновки, які полягають в тому, що сучасні методики викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти є відображенням зростаючої потреби у глибшому розумінні та всебічному аналізі релігійних явищ у їхній взаємодії з суспільством, культурою та індивідуальною свідомістю.

Вони підкреслюють значення міжкультурної комунікації та відкритості до діалогу, що є надзвичайно важливими у сучасному багатокультурному світі, де розуміння та взаємоповага між різними релігійними та культурними групами можуть сприяти миру та гармонії у глобальному масштабі.

Ключові слова: інформаційні технології, релігієзнавство, методики, інтерактивні технології, метод проєктів.

Furkalo Victoria Stanislavivna Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor at the Department of Social and Legal Disciplines, Uman State Pedagogical University named after Pavel Tychyna, Uman, <https://orcid.org/0000-0002-0502-3207>

MODERN METHODS OF TEACHING RELIGIOUS DISCIPLINES IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Abstract. The article is devoted to the analysis of modern methods of teaching religious disciplines in institutions of higher education, with a special emphasis on the use of information technologies, digital media and approaches that take into account the cultural and religious diversity of modern society. The research focuses on the need to develop and apply innovative pedagogical strategies aimed at meeting the needs and interests of modern students. Special attention is paid to the formation of critical thinking, the expansion of the cultural horizon of students, as well as the promotion of the development of tolerance and openness.

The methods of teaching religious studies disciplines in institutions of higher education were analyzed, which include interactive techniques, digital technologies, an interdisciplinary approach, the project method and the use of multimedia technologies, not only contribute to a deeper assimilation of knowledge by students, but also develop critical thinking and analysis skills.

The article proves that modern methods of teaching religious studies should be multifaceted, use the advantages of digital technologies and multimedia materials to ensure a more effective and exciting learning process. The importance of integrating intercultural education into religious studies courses is emphasized, which will contribute to the preparation of students for life and professional activities in the conditions of a globalized, multicultural world.

On the basis of the conducted analysis, the conclusions were formed, which are that modern methods of teaching religious disciplines in institutions of higher education are a reflection of the growing need for a deeper understanding and comprehensive analysis of religious phenomena in their interaction with society, culture and individual consciousness.

They emphasize the importance of intercultural communication and openness to dialogue, which are extremely important in today's multicultural world, where understanding and mutual respect between different religious and cultural groups can contribute to peace and harmony on a global scale.

Keywords: information technologies, religious studies, methods, interactive technologies, project method.

Постановка проблеми. Розвиток інформаційних технологій, поширення цифрових медійних ресурсів та зростання культурного та релігійного розмаїття в сучасних суспільствах породжують новітні виклики та відкривають перспективи для освітнього процесу в області релігієзнавства. У зв'язку з цим набуває актуальності розробка та аплікація інноваційних освітніх стратегій, здатних задовольнити освітні потреби та інтереси студентства сучасності, стимулюючи розвиток їх критичного мислення, розширення культурного горизонту, а також сприяння вихованню толерантності та відкритості до інших. Сучасний світ переживає складні військові конфлікти та війни, де релігійний чинник часто виявляє суттєвий вплив на події та подальший розвиток конфлікту. Релігія завжди відігравала важливу роль у житті людей, а в контексті війни вона може як згуртувати людей, так і створювати нові конфліктні лінії.

На тлі глобалізації з'являється потреба в підготовці фахівців, здатних ефективно діяти в умовах мультикультурного середовища, що зумовлює актуальність досліджень у сфері релігієзнавчої освіти. Швидкий розвиток технологій надає унікальні можливості для використання новітніх методів навчання, таких як онлайн-курси, віртуальні екскурсії, мультимедійні засоби навчання, які можуть значно покращити якість та доступність освіти в цій галузі. Також зростаючий інтерес до духовних питань, пошук особистісного змісту та цінностей серед молоді підкреслюють важливість актуалізації навчальних програм і методик, щоб вони відповідали запитам студентів і допомагали їм у розвитку компетенцій, необхідних для життя у багатокультурному світі.

Таким чином, дослідження сучасних методик викладання релігієзнавчих дисциплін є важливим для розвитку освітніх стратегій, що забезпечують якісну підготовку студентів, сприяють формуванню міжкультурної та міжрелігійної компетентності, відкритості та толерантності, що є ключовими умовами для успішної діяльності в сучасному глобалізованому світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В контексті розвитку сучасних підходів до викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, значний внесок у дослідження прав на свободу совісті та віросповідання внесли видатні вчені, зокрема професори П. Рабінович, І. Мацелюх, О. Биков, А. Колодний, В. Єленський, а також В. Лубський, А. Яковенко та Л. Ярмол.

У контексті розвитку сучасних методів викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, значний внесок зробили видатні українські науковці, які розглядали релігійний аспект у контексті освітнього процесу. Дослідження Г. Ващенко, М. Костомарова, та К. Ушинського акцентували на значущості релігії у духовному та моральному розвитку молоді, підкреслюючи її роль як основи для формування цілісної особистості.

О. Сухомлинська та М. Прищак зосередили свої зусилля на вивченні сутності духовності та механізмів її формування у молодих людей, розкриваючи комплексність цього процесу. І. Бех, М. Євтух, В. Жуковський та Т. Тхоржевська займалися проблематикою виховання духовних цінностей, наголошуючи на необхідності інтеграції цих аспектів у загальну систему освіти.

Незважаючи на їхній значний внесок у формування теоретичної бази цієї галузі, сучасні динамічні зміни в соціальному та релігійному контексті України вимагають нових досліджень та глибшого аналізу сучасних методик викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти.

Мета статті – аналіз сучасних методик викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. У контексті викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, унікальність цих дисциплін полягає у тому, що вони розглядають релігію як центральний елемент аналізу, вивчаючи її роль та вплив на різні аспекти суспільного та духовного життя. Відмінність релігієзнавства від інших наук полягає у специфічному підході до вивчення релігійних явищ, де релігія виступає не як супутній елемент, а як основний об'єкт дослідження. Релігієзнавство інтегрує широкий спектр методологій, включаючи філософський, соціологічний, генетичний, історичний підходи, а також вдається до комбінування різних технік і стратегій для глибшого розуміння релігії. В основі пізнавальної діяльності в галузі релігієзнавства лежать методологічні принципи, такі як історизм, об'єктивність, толерантність, забезпечення правових гарантій свободи совісті, а також антропологічний і культурологічний підходи, що визначають рамки сучасних методик навчання та дослідження в цій області [8, с. 154].

У контексті швидкої динаміки соціокультурних та технологічних трансформацій сучасного суспільства, актуалізується потреба у переосмисленні та інновації методик викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти. Традиційні педагогічні підходи виявляються недостатньо ефективними в контексті забезпечення високого рівня залучення та мотивації студентів, які в сучасному інформаційному просторі характеризуються підвищеним використанням цифрових технологій та неперервним доступом до обсягів інформації, що невпинно зростають.

У зв'язку з цим, виникає потреба у розробці та адаптації інноваційних методик викладання, щодо інтеграції цифрових засобів навчання, інтерактивні платформи та мультимедійні інструменти з метою підвищення ефективності освітнього процесу. Такі методики повинні відповідати на виклики сучасності, сприяючи розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей та глибокого розуміння релігійних феноменів серед студентів. Особлива увага в

цьому контексті приділяється не лише передачі знань, а й формуванню навичок самостійного аналізу, критичної оцінки та інтерпретації релігійних текстів та явищ, що вимагає від викладачів володіння широким спектром педагогічних технік та методів.

Застосування інтерактивних методів навчання, таких як дискусійні форуми, кейс-методи, рольові ігри, а також використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), включаючи електронні навчальні платформи, блоги, соціальні мережі та мультимедійні засоби, може суттєво збагатити процес навчання, роблячи його більш гнучким, доступним та відповідним до потреб сучасних студентів [5]. Водночас, інтеграція в навчальний процес проєктної роботи, що передбачає дослідження актуальних проблем і викликів у сфері релігієзнавства, сприятиме розвитку аналітичних та дослідницьких навичок студентів.

Так, інтеграція цифрових технологій у процес викладання релігієзнавчих дисциплін у вищих навчальних закладах не лише відкриває перед студентами новітні горизонти навчальних можливостей, але й значно збагачує їхній освітній досвід. Онлайн-курси на платформах, таких як Coursera та EdX, пропонують студентам доступ до детальних програм, розроблених провідними експертами у галузі релігієзнавства, дозволяючи їм глибше зануритись у вивчення різноманітних релігій світу. Вебінари та онлайн-семінари забезпечують безпосередній зв'язок між викладачами та студентами, сприяючи глибшому обговоренню навчальних тем, що стимулює критичне мислення [9].

Інтерактивні платформи, такі як Kahoot та Quizlet, дозволяють використовувати інтерактивні вправи та ігри для перевірки знань у захопливій формі, що сприяє підвищенню залученості та мотивації серед студентів. Водночас, використання соціальних мереж для створення спільнот та обміну ідеями дозволяє студентам встановлювати зв'язки з однодумцями та експертами з усього світу, розширюючи межі традиційного навчального середовища [9].

Технології віртуальної реальності та 360-градусні відео надають можливість студентам «відвідувати» релігійні місця та святині без потреби фізичного переміщення, надаючи їм унікальний зоровий та емоційний досвід. Такий підхід не лише збільшує доступність матеріалів та ресурсів, але й адаптує навчальний процес до потреб сучасного студента, забезпечуючи високий рівень взаємодії та залученості, що є ключовим для успішного освітнього досвіду в сучасному світі.

Інноваційним підходом, який дозволяє студентам не лише пасивно сприймати інформацію, але й активно застосовувати отримані знання на практиці у процесі викладання релігієзнавчих дисциплін є кейс-метод. Цей

метод передбачає детальний аналіз конкретних релігійних явищ, історичних подій або суспільних конфліктів, які мають релігійний підтекст. Кожен кейс розглядається як унікальне дослідження, що вимагає від студентів не тільки глибокого розуміння контексту, але й здатності критично аналізувати ситуацію, визначати проблеми та пропонувати обґрунтовані рішення [3].

Робота з кейсами сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студентам необхідно оцінити різні аспекти ситуації, зважити аргументи «за» та «проти» різних позицій, а також врахувати потенційні наслідки своїх рішень, що дозволяє їм краще зрозуміти складність релігійних питань, вивчити механізми взаємодії релігії з суспільством, політикою, культурою та іншими сферами життя.

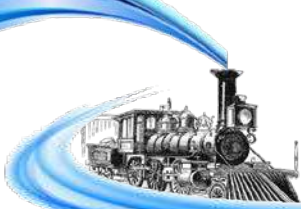
Кейси часто включають реальні ситуації, які сталися у різних країнах та культурних контекстах, що сприяє формуванню у студентів глобального бачення релігійної складової сучасного світу та допомагає студентам навчитися знаходити ефективні рішення в складних та суперечливих ситуаціях, розвиває навички переговорів та вміння вести діалог між представниками різних релігій та культур.

Впровадження кейс-методу в освітній процес також сприяє розвитку комунікативних навичок, адже обговорення кейсів зазвичай відбувається у формі групових дискусій або презентацій, де кожен студент має можливість висловити свою думку, аргументувати свою позицію та вступити в діалог з однокурсниками. Такий підхід не лише збагачує навчальний досвід, але й підготовлює студентів до реальних викликів, з якими вони можуть зіткнутися у майбутній професійній діяльності, пов'язаній з релігієзнавством, міжкультурною комунікацією або соціальною роботою.

У процесі викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти міждисциплінарний підхід відкриває нові перспективи для аналізу та розуміння релігійних явищ. Цей підхід дозволяє залучати інструментарій та методології різних наукових дисциплін, таких як історія, соціологія, психологія, філософія, культурологія, і природничі науки, для комплексного дослідження релігії. Використання міждисциплінарного підходу сприяє глибшому і більш всебічному розумінню релігійних явищ, відкриваючи перед студентами широкий спектр перспектив і інтерпретацій.

Релігія розглядається не лише як система вірувань або культових практик, але й як соціальний інститут, що впливає на історичний розвиток, культуру, міжособистісні відносини та індивідуальну психологію. Історичний аналіз допомагає зрозуміти походження та еволюцію релігійних традицій, соціологічний – вивчати вплив релігії на суспільство і соціальні групи, психологічний – аналізувати вплив релігійних вірувань на індивідуальну свідомість і поведінку, філософський – розглядати релігію в контексті

екзистенційних та метафізичних питань, а культурологічний – вивчати релігійні практики як елемент культурної ідентичності [10, с. 65].

Міждисциплінарний підхід також сприяє розвитку критичного мислення, оскільки студенти вчаться аналізувати релігійні явища з різних точок зору, визнаючи складність і багатогранність релігійного досвіду, що допомагає їм не лише глибше зрозуміти специфіку релігійних традицій, але й навчитися поважати релігійну різноманітність та взаємне культурне збагачення.

Викладання релігієзнавства з міждисциплінарної перспективи може включати використання різноманітних навчальних матеріалів, включаючи первинні джерела, наукові дослідження, мультимедійні презентації та віртуальні екскурсії, що забезпечують багатогранний погляд на темі, яка вивчається.

Ще одним інноваційним підходом у викладанні релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, який стимулює активне навчання та дозволяє студентам застосувати теоретичні знання на практиці є метод проєктів. Даний метод передбачає самостійну роботу над комплексними проєктами, які вимагають глибокого аналізу, критичного мислення та креативного підходу. Робота над проєктом може включати широкий спектр завдань, таких як проведення опитувань серед різних соціальних груп для вивчення релігійної поведінки та вірувань, детальний аналіз текстів священних книг з використанням історичного, літературного та теологічного аналізу, створення презентацій, що демонструють розуміння релігійних концепцій та їх вплив на суспільство, або розробку освітніх програм, спрямованих на підвищення релігійної обізнаності та толерантності [6, с. 147].

Проєктний метод сприяє розвитку навичок самостійної роботи, оскільки студенти визначають напрямки своїх досліджень, формулюють цілі та завдання, планують етапи роботи, збирають та аналізують дані, а потім представляють результати своєї роботи, що дозволяє не лише поглибити знання в обраній темі, але й розвинути комунікативні навички, навички командної роботи та вміння представляти результати дослідження [1].

Такий підхід також сприяє інтеграції знань з різних дисциплін, оскільки релігієзнавство перетинається з історією, соціологією, культурологією, психологією та іншими галузями знань. Студенти можуть застосовувати міждисциплінарний підхід у своїх проєктах, що дозволяє глибше зрозуміти релігійні явища в їх соціокультурному контексті.

Завдяки методу проєктів студенти отримують можливість не тільки пасивно сприймати знання, але й активно досліджувати, аналізувати та вносити власний вклад у розуміння релігійних феноменів, що сприяє їх професійному розвитку та підготовці до майбутньої кар'єри.

Використання мультимедійних матеріалів у викладанні релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти є ключовим елементом сучасних освітніх методик, який трансформує традиційне навчальне середовище, роблячи його більш інтерактивним та залучаючим. Використання відео, подкастів, інтерактивних презентацій та інших мультимедійних інструментів дозволяє викладачам надавати студентам глибше розуміння предмету, показуючи релігійні практики, обряди та святині «в дії», що значно збагачує навчальний досвід [7, с. 268].

Мультимедійні матеріали можуть використовуватися для демонстрації складності релігійних обрядів, візуального представлення архітектурних особливостей святинь та ілюстрації ключових історичних подій, що мали значний вплив на розвиток релігійних традицій. Це не тільки допомагає студентам краще засвоїти інформацію, але й сприяє розвитку їх здатності візуалізувати та інтерпретувати комплексні релігійні концепції.

Подкасти можуть слугувати ефективним засобом для представлення поглядів експертів з різних релігійних традицій, пропонуючи студентам різнобічні перспективи та глибокі аналітичні розмірковування на тему релігії. Інтерактивні презентації, які часто включають елементи квізів, самооцінок та інших вправ, стимулюють активне залучення студентів до навчального процесу, дозволяючи їм відразу застосовувати отримані знання.

Крім того, мультимедійні матеріали дозволяють студентам досліджувати релігійні явища в глобальному контексті, переходячи від локальних до міжнародних прикладів, що сприяє формуванню у них глобального розуміння релігійної різноманітності та взаємозв'язків. Такий підхід не тільки підвищує обізнаність студентів про релігійний світ, але й сприяє розвитку толерантності та поваги до релігійної різноманітності.

У сукупності, використання мультимедійних матеріалів у викладанні релігієзнавчих дисциплін сприяє створенню більш динамічного та взаємодіючого навчального середовища. Це не просто засіб демонстрації матеріалу, але й спосіб активізувати критичне мислення студентів, їх здатність аналізувати та рефлексувати над баченим і почутим. Вони можуть бути використані для стимулювання дискусій, розвитку аргументаційних навичок та поглиблення знань через критичний аналіз релігійних текстів і практик.

Мультимедійні матеріали також забезпечують адаптивність навчального процесу, дозволяючи студентам вивчати релігієзнавство у власному темпі, повертатися до складних тем для кращого розуміння або використовувати додаткові ресурси для глибшого дослідження. Це особливо важливо в контексті релігієзнавства, де розуміння тонкощів і нюансів може вимагати часу і рефлексії.

Одним з основних переваг використання мультимедійних матеріалів є їх здатність залучати різні типи сприйняття, що дозволяє створити більш

інклюзивне навчальне середовище, де кожен студент може знайти найбільш ефективний спосіб навчання для себе [2, с. 65].

Отже, інтеграція мультимедійних матеріалів у викладання релігієзнавства сприяє розвитку інформаційної грамотності студентів, навичок критичного мислення та здатності адаптуватися до швидко змінюваного інформаційного простору. Такий підхід не тільки збагачує навчальний досвід, але й підготовлює студентів до ефективної взаємодії з різноманітними інформаційними ресурсами та культурними контекстами в їхньому майбутньому професійному та особистому житті.

Отже, проаналізовані методики викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти, які охоплюють інтерактивні техніки, цифрові технології, міждисциплінарний підхід, метод проєктів та використання мультимедійних технологій, не лише сприяють глибшому засвоєнню знань студентами, але й розвивають навички критичного мислення та аналізу.

Висновки. Сучасні методики викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти є відображенням зростаючої потреби у глибшому розумінні та всебічному аналізі релігійних явищ у їхній взаємодії з суспільством, культурою та індивідуальною свідомістю. Незважаючи на можливість релігійного впливу на війни, релігія також може бути інструментом мирного вирішення конфліктів. Для цього важливо залучення релігійних лідерів до міжконфесійного діалогу та спільних зусиль щодо вирішення проблем. Люди, що вірять, можуть знаходити спільні орієнтири та моральні цінності, які допоможуть зняти напругу та сприяти конструктивному вирішенню конфлікту. Віра може стати силою, що об'єднує людей, надаючи їм моральну підтримку та віру у перемогу. Однак, ця ж релігійна ідентичність може стати причиною конфлікту, коли релігійні погляди відчужують окремі групи населення один від одного.

Вони підкреслюють значення міжкультурної комунікації та відкритості до діалогу, що є надзвичайно важливими у сучасному багатокультурному світі, де розуміння та взаємоповага між різними релігійними та культурними групами можуть сприяти миру та гармонії у глобальному масштабі. Таким чином, викладання релігієзнавства сьогодні не тільки передає знання про релігійні традиції та вірування, але й формує у студентів компетенції, необхідні для успішної взаємодії в різноманітному світі, виховуючи в них повагу до культурної та релігійної різноманітності.

Перспективи подальших досліджень у сфері сучасних методик викладання релігієзнавчих дисциплін у закладах вищої освіти можуть зосереджуватися на інтеграції новітніх технологій та інтердисциплінарних підходів для підвищення ефективності навчання та розвитку критичного мислення студентів у контексті глобальної багатокультурності.

Література:

1. Вайнтрауб М.А. Педагогічні умови впровадження проектних технологій у вищих навчальних закладах на прикладі викладання курсу «Методи технічної творчості». *Молодий вчений*. 2016. № 11 (38). С. 419-422.
2. Вербова Р. М. Інноваційні методи викладання дисципліни «Філософія» в умовах дистанційного навчання. *Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation : collection of scientific papers "SCIENTIA" with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, Pisa, 12 February 2021*. Pisa : NGO European Scientific Platform. P. 63 – 66
3. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
4. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 12-28.
5. Бахтіярова Х.Ш., Арістова А.В. Інноваційні технології навчання: Навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів. Київ: НТУ, 2017. 172 с.
6. Любчак Н.М. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер. : Педагогічні науки*. 2014. Вип. 122. С. 144-150.
7. Стояно О. О. Мультимедійні технології у викладанні дисципліни «Філософія». *Забезпечення якості вищої освіти : матеріали 49-ї наук.-метод. конф. ОНАХТ, Одеса, 11–13 квіт. 2018 р. / Одес. нац. акад. харч. технологій ; ред. Б. В. Єгоров та ін. Одеса, 2018. С. 267–268.*
8. Sokolovskyi O., Kobetiak A., Melnychuk M., Chaplinska O. Reconstruction of the Religious Paradigm in the Modern Globalized World. *WISDOM*. 2021. Vol. 18, № 2. P. 153–160.
9. Crittenden W.F., Biel I.K., Lovely W.A. Embracing Digitalization: Student Learning and New Technologies. *Journal of Marketing Education*. 2018. URL: <https://doi.org/10.1177/0273475318820895>
10. Johnston E., Burleigh Ch., Wolson A. Interdisciplinary collaborative research for professional academic development in higher education. *Higher Learning Research Communications*, 2020. 10 (1), pp. 62-77. DOI: 10.18870/hlrc.v10i1.1175

References:

1. Vaintraub M. A. (2016) Pedagogical conditions of implementation of project technologies in higher educational institutions on the example of teaching the course "Methods of technical creativity". *Molodyi vchenyi*, 11 (38), 419-422.
2. Verbova R. M. (2021) Innovative methods of teaching the discipline "Philosophy" in the conditions of distance learning. *Theoretical and practical scientific achievements: research and results of their implementation : collection of scientific papers "SCIENTIA" with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, Pisa*. Pisa : NGO European Scientific Platform, 63 – 66
3. Volkova N. P. (2018) Interactive learning technologies in higher education: navchalno-metodychnyi posibnyk. Dnipro: Universytet imeni Alfreda Nobelia.

4. Dubaseniuk O. A. (2014) Innovatsii v suchasni osviti. Innovatsii v osviti: intehratsiia nauky i praktyky [Innovations in modern education. Innovations in education: integration of science and practice]: *zbirnyk naukovo-metodychnykh prats*. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 12-28.
5. Bakhtiiarova Kh. Sh., Aristova A. V. (2017) Innovatsiini tekhnolohii navchannia [Innovative learning technologies]: Navch. posibn. dlia stud. vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv. Kyiv: NTU.
6. Liubchak N. M. (2014) Proektni tekhnolohii: sutnist ta osoblyvosti vykorystannia u navchalnomu protsesi [Design technologies: essence and features of use in the educational process]. *Visnyk Chernihivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu*. Ser. : Pedahohichni nauky, 122, 144-150.
7. Stoiano O. O. (2018) Multymediini tekhnolohii u vykladanni dystsypliny «Filosofia» [Multimedia technologies in teaching the discipline "Philosophy"]. *Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity : materialy 49-yi nauk.-metod. konf. ONAKhT, Odesa, 11–13 kvit. 2018 r.* / Odes. nats. akad. kharch. tekhnolohii. Odesa, 267–268.
8. Sokolovskyi O., Kobetiak A., Melnychuk M., Chaplinska O. (2021) Reconstruction of the Religious Paradigm in the Modern Globalized World. *WISDOM*, 18 (2), 153–160.
9. Crittenden W.F., Biel I.K., Lovely W.A. (2018) Embracing Digitalization: Student Learning and New Technologies. *Journal of Marketing Education*. URL: <https://doi.org/10.1177/0273475318820895>
10. Johnston E., Burleigh Ch., Wolson A. (2020) Interdisciplinary collaborative research for professional academic development in higher education. *Higher Learning Research Communications*, 10 (1), pp. 62-77. DOI: 10.18870/hlrc.v10i1.1175